

HEKKEN OMLAAG VOOR JEUGDZORG

Een onderzoek naar sporten bij een sportvereniging voor een positieve ontwikkeling van jongeren in de jeugdhulpverlening

DOOR SABINA SUPER, NIELS HERMENS EN WILLIE WESTERHOF

Heeft sportdeelname een positieve invloed op de persoonlijke ontwikkeling van jongeren in de jeugdzorg? Hoe kunnen sportverenigingen en jeugdzorgorganisaties gezamenlijk de sportdeelname van jeugd in de jeugdzorg stimuleren? En hoe kunnen zij samen een positief opvoedklimaat op de sportverenigingen creëren? Deze vragen staan centraal in het vierjarige onderzoeksproject Jeugd, Zorg en Sport van Wageningen University, jeugdzorgorganisatie FlexusJeugdplein, Rotterdam Sportsupport, het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) en GGD Rotterdam Rijnmond. Het onderzoek wordt gefinancierd vanuit het onderzoeksprogramma Sport van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO).

Jeugdigen in de jeugdzorg hebben te maken met (tijdelijke) problemen in het opgroeien, zoals een beperkte schoolmotivatie, moeite in de omgang met leeftijdsgenoten of een veranderende gezinssituatie. Hoewel uit onderzoek blijkt dat sport een positief effect kan hebben op de ontwikkelingen van jongeren, ligt sportdeelname onder jeugd in de jeugdzorg lager dan onder leeftijdsgenoten zonder problemen in het opgroeien. Daarom is het belangrijk te onderzoeken hoe we deze groep kunnen

stimuleren om bij sportverenigingen te gaan sporten. Het onderzoek speelt hiermee in op twee ontwikkelingen in het landelijke en lokale beleid: de toenemende vraag naar een maatschappelijke rol van sport - die onder andere tot uiting komt in de regeling Buurtsportcoaches - en de gedachte dat de sport een belangrijke rol kan spelen binnen de decentralisatie van de jeugdzorg.

Jeugdzorgorganisatie FlexusJeugdplein

en Rotterdam Sportsupport werken in Rotterdam samen aan het stimuleren van sportdeelname onder jeugdigen in de jeugdzorg en de inzet van sport als middel voor een positieve ontwikkeling van deze jeugd. Een spil in deze samenwerking is buurtsportcoach Harry Schaarman. Hij werkt bij beide organisaties en heeft als doel de zorgsector 'sport-minded' te maken en de sportsector 'zorg-minded'. Met het 'sport-minded' maken van de zorg bedoelt hij dat de jeugdhulpverleners zich bewust worden van de kansen die sport biedt voor de ontwikkeling van de jeugd. Het 'zorg-minded' maken van de sportsector betekent dat sportverenigingen open gaan staan voor jongeren uit de jeugdzorg, aandacht besteden aan een positief opvoed- en opgroei-klimaat en ervaren dat jeugdprofessionals uit de wijk hen hierbij kunnen ondersteunen. Een positief

De decentralisatie van de jeugdzorg

Per 1 januari 2015 worden gemeenten verantwoordelijk voor de jeugdzorg. Als gevolg daarvan zoeken lokale politici en beleidsmakers naar mogelijkheden om de zorg voor jeugd betaalbaar en efficiënt te organiseren. Het stimuleren van sportdeelname van jeugdigen in de jeugdzorg en structurele samenwerking tussen de jeugdzorg en de sportsector is een manier waarop dit zou kunnen.

“De sportverenigingen moeten het hek omlaag doen voor onze jongeren”

opvoed- en opgroei-klimaat tijdens het sporten is belangrijk voor de persoonlijke ontwikkeling van de jeugd. Daarnaast kan het de vitaliteit van de sportvereniging verbeteren, bijvoorbeeld doordat vrijwilligers met meer plezier hun werkzaamheden uitvoeren in een positief klimaat en doordat het kan helpen bij het werven van nieuwe leden. Rotterdam Sportsupport geeft sportverenigingen tien tips voor het verzorgen van een positief opvoed- en opgroei-klimaat (zie www.rotterdamsportsupport.nl/goudenregels).

Onderzoek Jeugd, Zorg en Sport
Veel partijen in de sportsector en de jeugdsector zijn overtuigd van de positieve effecten van sport voor jeugd in de jeugdzorg. Tegelijkertijd zijn er nog veel openstaande vragen. Samenwerking tussen zorg- en sportsector gaat bijvoorbeeld niet vanzelf, zo vertelt Harry Schaarman. “Het moet van twee kanten komen. De sportverenigingen moeten het hek omlaag doen voor onze jongeren. En wij als jeugdzorgwerkers moeten zorgen dat kinderen naar de sportvereniging komen. Dus aan beide kanten moet er hard gewerkt worden.” Om deze redenen is onderzoek naar sportdeelname voor jeugd in de jeugdzorg belangrijk. Wat zijn nu precies de positieve effecten? En hoe kun je die als jeugdzorg en sport gezamenlijk versterken? Naast het meten van de effecten van sport, poogt het onderzoeksproject Jeugd, Zorg en Sport ook de vragen te beantwoorden waarom sport werkt, wanneer en voor wie.

Verspreiding van de kennis
Het onderzoek Jeugd, Zorg en Sport levert verschillende resultaten op die relevant zijn voor beleid en praktijk. Ten eerste geeft het jeugdzorgorganisaties en sportverenigingen inzicht in hoe zij gezamenlijk jeugdigen uit de jeugdzorg structureel kunnen laten sporten. Daarnaast laat het onderzoek zien of kwetsbare jeugdigen

door te sporten bij een sportvereniging vaardigheden opdoen die belangrijk zijn voor een gezonde en productieve toekomst. Verder geeft het handreikingen hoe organisaties uit de jeugdsector en sportverenigingen gezamenlijk een positief opvoed- en opgroei-klimaat op sportverenigingen kunnen verzorgen, en welke ondersteuning sportverenigingen hierbij nodig hebben. Ten slotte geeft het onderzoek gemeenten handreikingen voor het stimuleren, aansturen en bijsturen van samenwerking tussen de sportsector en de jeugdsector en de rol die buurtsportcoaches hierbij kunnen vervullen. NISB verspreidt de kennis die in het onderzoeksproject wordt opgedaan over een breder netwerk van landelijke partijen uit de sportsector en de jeugdsector. Bent u geïnteresseerd in het onderzoek en wilt u de nieuwsbrief ontvangen? Stuur dan een email naar sabina.super@wur.nl ●

Sabina Super is onderzoeker binnen het project Jeugd, Zorg en Sport van de Wageningen Universiteit.

Niels Hermens is als part-time promovendus verbonden aan de leerstoelgroep Gezondheid en

Maatschappij van de Wageningen Universiteit en onderzoeker bij het Verwey-Jonker Instituut.

Willie Westerhof is senior adviseur in het ambitie-team ‘de maatschappelijke waarde van sportaanbieders’ bij het

Nederlands Instituut voor Sport en Beweging.

De onderzoeksactiviteiten binnen het onderzoek Jeugd, Zorg en Sport

- Een meting van het effect van sportdeelname op de ontwikkeling van jeugd in de jeugdzorg. Voor deze effectmeting vullen ongeveer 600 jongeren die hulp krijgen van FlexusJeugdplein drie keer een vragenlijst in over een periode van anderhalf jaar. Gekeken wordt hoe de jongeren zich over de tijd ontwikkelen op gebied van mentale weerbaarheid, vaardigheden (zoals zelf-regulatieve vaardigheden), probleemgedrag, schoolprestaties en welzijn.
- Onderzoek naar de verschillende aspecten van een positief opvoed- en opgroei-klimaat op de sportvereniging en hoe deze te organiseren. Dit deel van het onderzoek bestaat uit interviews met jongeren uit de jeugdzorg en sportcoaches.
- Onderzoek naar elementen die de samenwerking tussen jeugdzorg en lokale sportaanbieders versterken. Om dit in beeld te brengen worden interviews afgenomen met jeugdhulpverleners, sportcoaches en de buurtsportcoach.

De regeling buurtsportcoaches

Met de regeling buurtsportcoaches stimuleert het ministerie van VWS verbanden tussen de sport en organisaties in sectoren als zorg, welzijn, jeugd en onderwijs. Het ministerie investeert in de inzet van 2.900 buurtsportcoaches, die de opdracht hebben om verbanden tot stand te brengen tussen sportaanbieders en mensen en organisaties in de wijk.

Gouden regels voor een veilig sportklimaat

Wat kan een sportvereniging doen om een veilig sportklimaat te creëren?

1. Creëer binnen de vereniging draagvlak voor het thema Veilig Sportklimaat.
2. Wees als (jeugd)bestuur bereid om mee te ontwikkelen.
3. Stel duidelijke gedragsregels op.
4. Kijk kritisch naar het bestaande waarden- en normenbeleid / Zorg dat er een waarden- en normenbeleid komt.
5. Vorm een gedragscommissie of waarden- en normencommissie.
6. Zorg voor een vrijwilligersbeleid.
7. Zorg binnen je vrijwilligersbeleid dat er speciale aandacht is voor het voorkomen van seksueel grensoverschrijdend gedrag.
8. Zorg dat je er niet alleen voor staat.
9. Maak gebruik van het wijknetwerk.
10. Wees je ervan bewust dat het een langetermijnaanpak is.

Meer informatie:

www.rotterdamsportsupport.nl/goudenregels